

למידה מרחוק בחירום במערכת החינוך

תמצית

מערכת החינוך מתמודדת מזה כשנתיים וחצי עם פגיעה חמורה בשגרת הלימודים בשל מתקפת החמאס ב-7 באוקטובר 2023 והמלחמה שפרצה בעקבותיה. אחת הסוגיות המשמעותיות בתקופה זו היא מעבר ללמידה מקוונת במועדים שבהם הוטלו הגבלות על פעילות חינוכית על ידי פיקוד העורף.

על רקע הפסקת הלמידה במוסדות החינוך בעקבות מבצע "שאגת הארי" במרץ 2026, ולקראת דיון ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת והוועדה לענייני ביקורת המדינה בנושא "למידה בחירום - תמונת מצב והיערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל - דוח מיוחד 2026", יוצגו להלן מידע ונתונים מרכזיים על למידה מרחוק בתקופת מלחמת התקומה ('חרבות ברזל'), כולל מדיניות ונהלים המסדירים את הלמידה מרחוק, נתונים על השתתפות בלמידה מקוונת ועל היבטים שונים של למידה זו וביקורת שהועלתה כנגדה בהקשרים שונים. כן יידונו בקצרה שתי סוגיות הקשורות בפגיעה בשגרת הלמידה ובהפסקת הפעילות במוסדות החינוך: הזנה במערכת החינוך והקלות בבחינות הבגרות. המידע מבוסס על מסמכי מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוח מבקר המדינה - [היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#) שפורסם בינואר 2026 (להלן: דוח המבקר), דיוני ועדות הכנסת ופרסומי משרד החינוך.

המסמך איננו עוסק בסוגיית [מיגון מוסדות החינוך](#) שנדונה במסמך נפרד שהוגש לאחרונה. בין הממצאים העיקריים במסמך:

- חוזר מנכ"ל משרד החינוך שמסדיר את פעילות מערכת החינוך בשעת חירום מאפשר מעבר ללמידה מרחוק בהתאם להנחיות פיקוד העורף, באופן מלא או משולב עם למידה פיזית חלקית. מיקוד הלמידה הוא רגשי-חברתי לצד שמירה על רצף לימודי, ובתי הספר מחויבים להיערך לכך בשגרה.
- בתקופת מלחמת 'חרבות ברזל' הוגבלה הפעילות החינוכית בארבעה מועדים: עם פרוץ המלחמה (אוקטובר 2023), בספטמבר-נובמבר 2024 (מבצע 'חיצי הצפון'), ביוני 2025 (מבצע 'עם כלביא') והחל מ-1 במרץ 2026 (מבצע 'שאגת הארי'). בתקופות אלה עברה מערכת החינוך ללמידה מקוונת בהתאם להנחיות משרד החינוך.
- על פי נתוני משרד החינוך ב-9 במרץ 2026, השתתפו בלמידה מקוונת כ-1.1 מיליון תלמידים – כ-68% מכלל תלמידי בתי הספר (לא כולל חינוך חרדי). נציין כי במועדים קודמים לא פורסמו נתונים סדירים על היקף ההשתתפות בלמידה מרחוק. סקר מבקר המדינה מיוני 2024 מצא כי 89% ממנהלי בתי הספר הפעילו למידה מרחוק בתחילת המלחמה, לעומת 82% בלבד בחינוך החרדי.

- בדיוני ועדות הכנסת ובדוח מבקר המדינה הועלו כמה סוגיות מרכזיות ביישום הלמידה מרחוק בחירום:
  - חוסר במדיניות אחידה ללמידה דיגיטלית בשגרה וכתשתית ללמידה מרחוק במצבי חירום ואי קידום תכנית אסטרטגית רב-שנתית בנושא זה;
  - מחסור באמצעי קצה אצל תלמידים וצוותי הוראה, בפרט בחברה הערבית ובחינוך החרדי, והטלת האחריות בנושא על בתי הספר והרשויות המקומיות במסגרת תקציבי גפ"ן;
  - היעדר התאמה של הלמידה המקוונת לצרכי תלמידים בתקופת חירום וחוסר אפקטיביות – 79% ממנהלים שקיימו למידה מרחוק ציינו קושי של תלמידים להתמיד בה;
  - קשיים ביישום הלמידה המקוונת באוכלוסיות מיוחדות – תלמידים זכאים לשירותי חינוך מיוחדים, החברה הבדואית בנגב והחינוך החרדי.
- משרד החינוך הציג את הפעילות שקיים להתמודדות עם סוגיות אלה, ובכלל זה: קיום הכשרות לצוותי הוראה, הקצאת תקציבים לרכישת תשתיות דיגיטליות, פיתוח תכנית תהוד"ה (תכנית לחיזוק הוראה דיגיטלית היברידית) שעליה מבוססת הלמידה המקוונת במבצע 'שאגת הארי', ומתן מענים לאוכלוסיות ייחודיות. כן מסר המשרד שהוחלט למנות פרויקטור ללמידה בחירום שיעסוק בתכלול הטיפול בנושא במצבי חירום מתמשכים.

1. רקע: פעילות מערכת החינוך בתקופת המלחמה

קיום למידה בשעת חירום מסייע לתפקוד המשך כולו במצבי משבר ומהווה מרכיב אסטרטגי בחוסן ובשמירה על הרציפות התפקודית. על פי תפיסת משרד החינוך כפי שבאה לידי ביטוי בפרסומים שונים, תפקיד מערכת החינוך במצב חירום להוות עוגן של יציבות, שייכות, קשר אנושי וסדר יום המעניק לתלמידים ולמשפחות תחושת שליטה ומענה רגשי וחברתי.¹

בעקבות מתקפת החמאס ב-7 באוקטובר התמודדה מערכת החינוך עם פגיעה חמורה בשגרת הלימודים בשנות הלימודים תשפ"ד (2023/24), תשפ"ה (2024/25) ותשפ"ו (2025/26). פעילות מוסדות החינוך הוגבלה לתקופות ממושכות בשל הנחיות פיקוד העורף בארבעה מועדים מרכזיים:

- אוקטובר עד דצמבר 2023 (חזרה מדורגת בהתאם למצב המיגון);
- ספטמבר עד נובמבר 2024 (מבצע "חיצי הצפון" במחוזות חיפה והצפון);
- 12 עד 24 ביוני 2025 (מבצע "עם כלביא");
- החל מ-1 במרץ 2026 (מבצע "שאגת הארי").

בתקופות אלה עברה מערכת החינוך ללמידה מקוונת באופן מלא או חלקי בהתאם להגבלות שהוטלו. זאת במקביל להתמודדות עם סוגיות רבות אחרות הקשורות ללחימה כולל: [טיפול בתלמידים מפונים](#); [סיוע לתלמידים וצוותי הוראה נפגעים](#), [בני משפחות חטופים ושבים](#); [צוותי הוראה מגויסים למילואים ותלמידים ומורים שבני משפחתם גויסו](#); [חוסן ומענים רגשיים עבור תלמידים וצוותי הוראה ועוד](#).

¹ מבקר המדינה, [היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דוח מיוחד, ינואר 2026.

2. מדיניות משרד החינוך בנוגע ללמידה מקוונת בחירום

נהלי משרד החינוך כוללים הוראות מפורטות ומקיפות בדבר פעילות מערכת החינוך בשעת חירום לרבות: חוזר מנכ"ל משרד החינוך [נוהלי שעת חירום במערכת החינוך](#) (גרסה אחרונה מספטמבר 2025), הוראות ייעודיות של משרד החינוך המתפרסמות בפורטל – [היערכות לשעת חירום במוסדות חינוך – מלחמת התקומה](#); והנחיות לפעילות מחלקת החינוך ברשות המקומית כמכלול חינוך במטה החירום הרשתי – [מכלול חינוך בשעת חירום](#). הוראות אלה מסדירות את אופן הפעילות של מערכת החינוך, הנחיות לגבי מיגון מוסדות חינוך, תפקידי הגורמים השונים במערכת החינוך כולל רשויות מקומיות, מנהלי בתי הספר, בעלי תפקידים בכל בית ספר ועוד.

[חוזר מנכ"ל משרד החינוך – נוהלי שעת חירום במערכת החינוך](#) (להלן: החוזר) מאפשר מעבר ללמידה מקוונת בהתאם להנחיות פיקוד העורף במטרה להבטיח רצף לימודי וחינוכי במצבים בהם קיימת הגבלה על הגעה פיזית למוסדות החינוך. המעבר ללמידה מרחוק עשוי להיות מלא או משולב עם למידה חלקית במוסדות החינוך (או במקומות אחרים). על פי הנחיות החוזר, הלמידה המקוונת כוללת שילוב של שיטות למידה (סינכרוני/אסינכרוני) ותכנים ומשימות מסוגים שונים. מיקוד הלמידה הוא רגשי-חברתי ומטרתה לקיים קשר אישי רציף עם התלמידים והוריהם באמצעי תקשורת מגוונים על מנת לחזק את החוסן והקשר לקהילה ולוודא את רווחת התלמידים ומשפחותיהם במצב חירום. המנהלים והמורים מחויבים במעקב אחר נוכחות תלמידים בשעת למידה מקוונת.

החוזר מטיל על בתי הספר את האחריות להכין את התשתיות וצוותי ההוראה ללמידה מרחוק בעת שגרה כולל: החזקת מרחב למידה מקוון שישמש כציר מרכזי להוראה בחירום; הבטחת מוכנות צוותי ההוראה והתלמידים לשימוש בכלי דיגיטליים באמצעות תרגול סדיר של מיומנויות אלה; וקביעת חלוקת העבודה בין המורים בעת המעבר ללמידה מקוונת.

הזנה במערכת החינוך בשעת חירום

בשגרה, מאות אלפי תלמידי גני ילדים ובתי ספר יסודיים מקבלים הזנה במערכת החינוך במסגרת מפעל ההזנה לפי חוק ארוחה יומית לתלמיד, התשס"ה-2004 ותוכניות נוספות. נתונים שפורסמו במסגרת מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת על [פעילות מפעל ההזנה בתקופת מלחמת חרבות ברזל](#) מלמדים על ירידה משמעותית בהיקף ההזנה במערכת החינוך בתקופת המלחמה ועל עשרות רשויות מקומיות שבהן התכנית לא התקיימה כלל או פעלה באופן חלקי על רקע הגבלות על פעילות מוסדות החינוך.

בדיוני ועדת החינוך סמוך למבצע "עם כלביא" ביוני 2025 ובפברואר 2026 ציינו נציגי המשרד כי מפעל ההזנה פעל בתקופה שבה הופסקה הפעילות החינוכית במוסדות החינוך וכי הם ערוכים להמשיך להציע הזנה לתלמידים גם בשעת חירום, אך לא הובהר כיצד הדבר מתבצע בפועל.²

² ועדת החינוך, התרבות והספורט, [היערכות להפעלת מערכת החינוך בשעת חירום](#), דיון הוועדה, 25 בפברואר 2026.

3. למידה מקוונת בתקופת המלחמה

3.1 הנחיות משרד החינוך

במהלך מלחמת "חרבות ברזל", עברה מערכת החינוך ללמידה מקוונת בתקופות שבהן הייתה הגבלה על פעילות מוסדות החינוך. במועד המעבר ללמידה מקוונת פרסם המשרד הנחיות ודגשים ללמידה על בסיס העקרונות שפורטו בחוזר.³

ב-1 במרץ 2026 הודיע משרד החינוך על מעבר ללמידה מרחוק על רקע מבצע 'שאגת הארי'.⁴ הנחיות המשרד ללמידה מרחוק בתקופת זו כוללות שני שלבים:

1. בשלב ראשון (1-2 במרץ 2026) הושם דגש בלעדי על מענים רגשיים ושמירה על קשר עם התלמידים.⁵

2. בשלב שני (החל מן ה-5 במרץ 2026) הנחה המשרד על מעבר ללמידה מורחבת הכוללת סדר יום מובנה המשלב פעילות חברתית-רגשית עם הוראת תחומי הדעת. ההנחיות קובעות מכסות מינימום של יחידות למידה יומיות לפי שכבת גיל:

- גני ילדים – הזמנה למפגש מקוון אחד לפחות ועד שתי פעילויות במרחב הביתי;
- כיתות א'-ג' – 3-5 יחידות למידה לפחות;
- כיתות ד'-ו' – 4-6 יחידות למידה לפחות;
- כיתות ז'-ט' – 4-6 יחידות למידה לפחות;
- כיתות י'-י"ב – 5-6 יחידות למידה לפחות.

תכני הלמידה נשענים על תכנית תהוד"ה (תכנית לחיזוק הוראה דיגיטלית היברידית) בהתאם לשלבי הגיל והמגזרים השונים וכוללים התאמות לאוכלוסיות שונות כגון: תלמידי החינוך המיוחד, עולים חדשים ותלמידים מחוננים. בכל הנחיות המשרד נכללת חובת דיווח נוכחות יומית באופן שיטתי ועקבי במערכות הממוחשבות.⁶

3.2 נתונים על השתתפות בלמידה מקוונת בתקופת המלחמה

על פי נתונים שפרסם משרד החינוך, ביום שני, 9 במרץ השתתפו בלמידה מקוונת כ-1.1 מיליון תלמידים, כ-68% מכלל תלמידי בתי הספר (לא כולל תלמידים בחינוך החרדי). עבור 14% נוספים מן התלמידים דווח על היעדרות מלימודים וכ-18% ללא דיווח. עיון בנתונים מלמד על

³ ראו בין היתר: משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, [דגשים ועקרונות לקיום למידה פיזית והיברידית – "חרבות ברזל"](#), 15 באוקטובר 2023, משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, [מלחמת "חרבות ברזל" – דגשים להוראת תחומי הדעת בתקופת שגרת חירום](#), אוקטובר 2023.

משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, [הנחיות ללמידה מרחוק בשעת חירום](#), האגף לחינוך יסודי, יוני 2025.

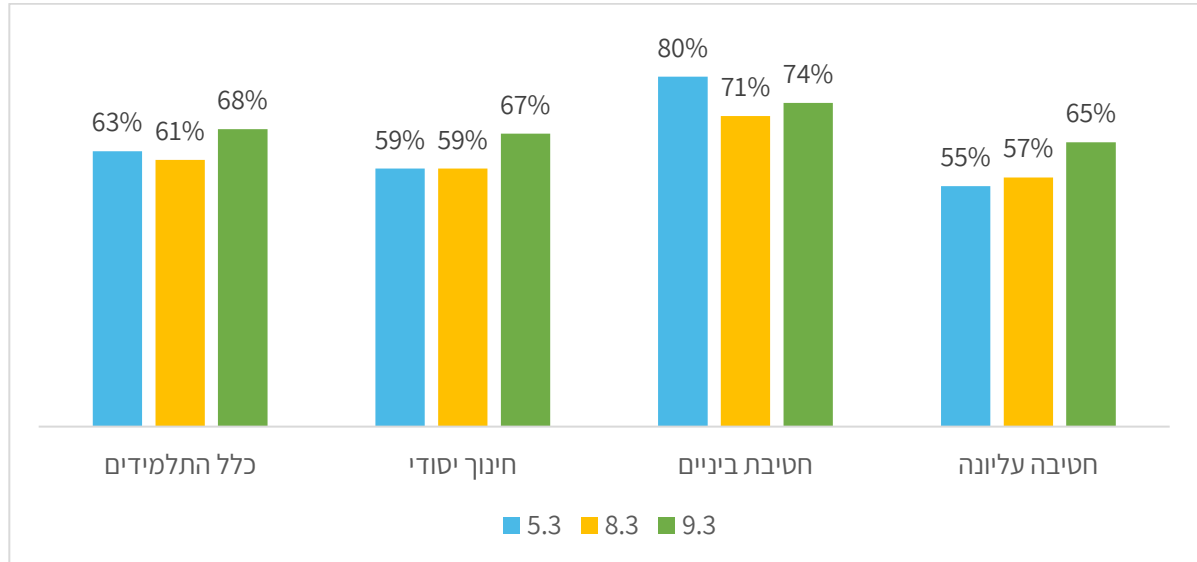
⁴ משרד החינוך, [משרד החינוך מעדכן: מתווה הלמידה מרחוק לימים הקרובים](#), הודעת דוברות 1 במרץ 2026.

⁵ משרד החינוך, [היערכות מערכת החינוך – למידה בחרום במלחמת 'שאגת הארי'](#), 1 במרץ 2026.

⁶ משרד החינוך, מכלול פדגוגי בחירום, ["שאגת הארי" – אגרת מרכזת](#), אגרת מס' 5, יום רביעי, ט"ו באדר תשפ"ו, 4 במרץ 2026; משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, [דגשים ועקרונות לקיום למידה מרחוק – "שאגת הארי"](#), 8 במרץ 2026.

הבדלים ניכרים בנוכחות תלמידים לפי שכבת גיל, כאשר הנוכחות הגבוהה ביותר נרשמה בחטיבות הביניים, ועל עלייה בנוכחות תלמידים בהשוואה לימים קודמים.⁷

תרשים 1: השתתפות תלמידים בלמידה מרחוק, משרד החינוך, 5 עד 9 במרץ 2026

עוד נמסר ממשרד החינוך כי כ-3,800 בתי ספר המהווים כ-98% מהמוסדות (ללא החינוך החרדי) היו פעילים בפלטפורמות הלמידה מרחוק.

נציין כי במועדים קודמים שבהם עברה מערכת החינוך ללמידה מרחוק לא היה פרסום שיטתי ומפורט של נתונים בנושא השתתפות תלמידים בלמידה מקוונת. במהלך מבצע "עם כלביא" נמסר כי התקיימה למידה מקוונת ביותר מ-90% מכיתות האם באמצעות הכלים העומדים לרשות צוותי ההוראה וכי השתתפו בה כ-600 עד 700 תלמידים.⁸ במהלך מבצע חיצונית הצפון נמסר כי 71% מבתי הספר במחוז הצפון עברו ללמידה מרחוק ללא פירוט של היקף ההשתתפות בלמידה מקוונת בפועל.⁹ על פי סקר שערך מבקר המדינה בקרב מנהלי בתי ספר ביוני 2024 והתייחס להגבלות על פעילות מערכת החינוך בתחילת המלחמה (אוקטובר עד דצמבר 2023) – 89% מן המנהלים הפעילו למידה מרחוק ו-11% לא הפעילו למידה מרחוק. שיעור נמוך של מנהלים שדיווחו כי הפעילו למידה מרחוק נמצא בבתי ספר המשתייכים לחינוך החרדי – 82%. בנוסף עמד המבקר על כך כי בתחילת המלחמה לא היו בידי משרד החינוך נתונים על נוכחות תלמידים בבתי הספר (בין אם נוכחות פיזית שלהם ובין בלמידה מרחוק) הנדרשים לשיקוף תמונת מצב על היקף הלמידה ואיכותה למטה המשרד.¹⁰

⁷ משרד החינוך, [עדכון נתונים: השתתפות תלמידים בלמידה מרחוק](#), הודעות דוברות, עדכון אחרון: 10 במרץ 2026.
⁸ משרד החינוך, מצגת לדיון בוועדת החינוך: מוכנות משרד החינוך למידה מרחוק בצל המלחמה מול איראן – "עם כלביא", 24 ביוני 2025.
ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, [מוכנות משרד החינוך ללמידה מרחוק בצל המלחמה מול איראן](#), דיון הוועדה, 24 ביוני 2025.
הנתונים אינם כוללים את החינוך החרדי.

⁹ ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, [אתגרי מערכת החינוך בצפון נוכח המצב הביטחוני](#), דיון הוועדה, 8 באוקטובר 2024.
¹⁰ מבקר המדינה, [היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דוח מיוחד, ינואר 2026.

4. היבטים ביישום למידה מקוונת בשעת חירום

בדיוני ועדות הכנסת שעסקו בהשלכות המלחמה ובהיערכות מערכת החינוך לשעת חירום¹¹, בדוח מבקר המדינה ובפרסומים נוספים עלו מספר סוגיות הקשורות בהיבטים שונים של ההיערכות ללמידה מרחוק בחירום ויישומה.

4.1 מדיניות, היערכות ותשתיות ללמידה מרחוק

דוח מבקר המדינה עמד על כך כי למרות התנסות מערכת החינוך בלמידה מרחוק בתקופת הקורונה וההכרה בחשיבות הלמידה הדיגיטלית בעקבות זאת, לא גובשה מדיניות אחידה ללמידה דיגיטלית בשגרה וכתשתית ללמידה מרחוק במצבי חירום ולא קודמה תכנית אסטרטגית רב-שנתית בנושא זה. כן הובאו נתונים על פערים בהצטיידות טכנולוגית של בתי הספר, הכשרת המורים להוראה דיגיטלית, מינוי רכזי תקשוב בבתי הספר. צוין כי 59% מהמנהלים דיווחו כי אינם משלבים או משלבים במידה מועטה ללמידה מרחוק בעת שגרה.¹²

מנגד, במסגרת דיוני ועדת החינוך מסרו נציגי משרד החינוך כי כחלק מהיערכות המשרד לשנת הלימודים תשפ"ה (2024/25) המשרד תקצב ואפשר לבתי הספר לרכוש סביבות וכלים מתאימים ללמידה מרחוק וקיים הכשרות בתחום למידה מרחוק לאלפי מורים.¹³ כן דווח כי במסגרת הפקת הלקחים שביצע המשרד בנוגע להתנהלותו במלחמה נקבע כי ימונה פרויקטור לתכלול סוגיית הלמידה בחירום אשר יגבש, יחד עם כל הגורמים הרלוונטיים במשרד, תוכנית ללמידה מרחוק ותוכנית פדגוגית ייעודית למצבי חירום מתמשכים.¹⁴ יש לציין כי בסקר בקרב כ-200 מנהלי בתי ספר שערך בימים אלה ארגון "מנהיגים", עולה כי כמחצית מן המשיבים דיווחו כי 80% או יותר מן המורים בבית הספר מיומנים בהוראה מרחוק באופן מספק.¹⁵

4.2 תכנים ואפקטיביות הלמידה המקוונת

בישיבות ועדת החינוך שעסקו ביישום הלמידה מרחוק בתקופת המלחמה הועלו טענות הקשורות בתכני הלמידה המקוונת, כולל היקף הלמידה מצומצם של שעות בודדות ביום, מוסחות

¹¹ ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, [אתגרי מערכת החינוך בצפון נוכח המצב הביטחוני](#), דיון הוועדה, 8 באוקטובר 2024; [אתגרי מערכת החינוך בצפון נוכח המצב הביטחוני](#), דיון הוועדה, 19 בנובמבר 2024; [מוכנות משרד החינוך ללמידה מרחוק בצל המלחמה מול איראן](#), דיון הוועדה, 24 ביוני 2025; [היערכות להפעלת מערכת החינוך בשעת חירום](#), דיון הוועדה, 25 בפברואר 2026. הוועדה לענייני ביקורת המדינה, [ההתמודדות של גופי ממשל עם מצבי חירום](#), דוח מיוחד 2026 - היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל, דיון הוועדה, 19 בינואר 2026.

¹² מבקר המדינה, [היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דוח מיוחד, ינואר 2026.
¹³ משרד החינוך, מצגת לדיון בוועדת החינוך: מוכנות משרד החינוך למידה מרחוק בצל המלחמה מול איראן – "עם כלביא", 24 ביוני 2025.
¹⁴ הוועדה לענייני ביקורת המדינה, [ההתמודדות של גופי ממשל עם מצבי חירום](#), דוח מיוחד 2026 - היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל, דיון הוועדה, 19 בינואר 2026; ועדת החינוך, התרבות והספורט, [היערכות להפעלת מערכת החינוך בשעת חירום](#), דיון הוועדה, 25 בפברואר 2026.

¹⁵ סקר ארגון מנהיגים בקרב מנהלי בתי ספר, נתקבל באמצעות גיל מושקוביץ, מנכ"ל ארגון מנהיגים, 10 במרץ 2026.

גבוהה של תלמידים עקב המצב הביטחוני וקושי של ילדים צעירים לתפעל את המערכות באופן עצמאי.¹⁶

סקרי מנהלים והורים שערך מבקר המדינה במסגרת דוח המבקר מינואר 2026 עמדו אף הם על קשיים הקשורים בתכנים ובאפקטיביות של הלמידה מרחוק. על פי סקר המנהלים, מבין המנהלים שקיימו למידה מרחוק: 79% ציינו בין שלושת הקשיים העיקריים שנתקלו בהם קושי של התלמידים להתמיד בלמידה מרחוק; ו-36% ציינו כי השתתפות התלמידים בלמידה מרחוק נעשית רק בתמיכה צמודה ועידוד של ההורים. מבין המנהלים שבחרו שלא להפעיל למידה מרחוק בתקופת המלחמה (כאמור 11% מהמנהלים שהשתתפו בסקר), 42% השיבו כי לא עשו זאת משום שלדעתם הלמידה מרחוק לא הייתה אפקטיבית. בסקר ההורים ציינו 78% מן ההורים כי ילדיהם מתקשים בלמידה מרחוק (גם בימי שגרה). הקשיים העיקריים שעמם התמודדו הילדים בהקשר זה:

- קושי להתרכז או להתמיד במשך זמן בלמידה מרחוק – 49%;
- קושי של המורה לנהל את הכיתה בלמידה מרחוק בזמן אמת – 34%;
- קושי בהבנה של חומר הנלמד מרחוק – 22%;
- אין די תכנית ופעילויות המתאימים לילד במסגרת למידה מרחוק – 22%;
- קושי של המשפחה לסייע לילד בלמידה מרחוק – 19%.¹⁷

בסיכום תהליך למידה והפקת לקחים שערך משרד החינוך בעקבות ההתמודדות עם מלחמת 'חרבות ברזל' ותמציתו פורסמה ביולי 2025 נכללו 'למידה מרחוק' והיערכות להספקת שירותי חינוך בחירום מתמשך בין הנקודות לשיפור בתפקוד המשרד במלחמה. על פי משרד החינוך, עד המלחמה תרחיש הייחוס של המשרד התייחס לאירוע חירום קצר טווח, כלומר תקופת פינוי של כחודש-חודשיים. לפיכך לא הייתה היערכות למצבי חירום ממושכים ולא גובש מתווה המצמצם את הפגיעה ארוכת הטווח בתלמידים ומאפשר למידה אפקטיבית גם במסגרת שגרת חירום ארוכה. כתוצאה מכך 'הלמידה מרחוק' וחלקים מתוכנית הלימודים לא סיפקו מענה מותאם לצמצום למידה מתמשך.¹⁸

על פי נציגי המשרד בדיוני ועדת החינוך וביקורת המדינה של הכנסת, במסגרת הפקת הלקחים מתפקודו בתקופת המלחמה גיבש המשרד את תוכנית תהוד"ה לחיזוק הוראה דיגטלית היברידית. התכנית הוקמה בשנים תשפ"ד ותשפ"ה ובמסגרתו פותחו תלקיטים, חומרי למידה

¹⁶ **מורים – תשפ"ד**, אפריל 2025, ניסן תשפ"ה

¹⁷ **הביטחוני**, דיון הוועדה, 8 באוקטובר 2024; **מוכנות משרד החינוך ללמידה מרחוק בצל המלחמה מול איראן**, דיון הוועדה, 24 ביוני 2025. <https://m.knesset.gov.il/APPS/committees/2212/sessions/2222411> HYPERLINK

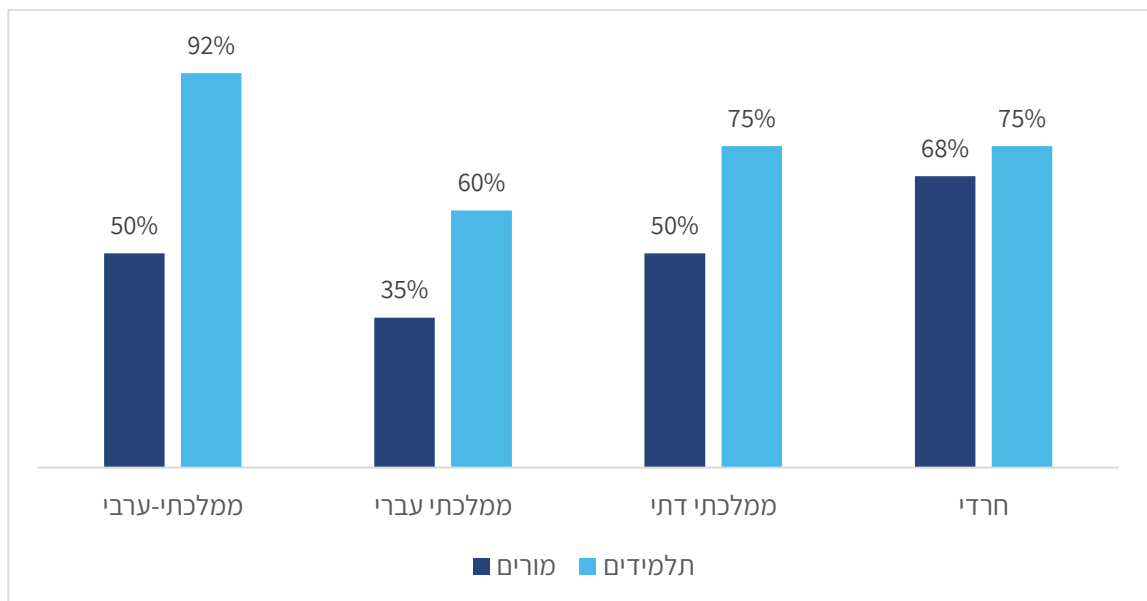
¹⁸ מבקר המדינה, **היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל**, דוח מיוחד, ינואר 2026. ¹⁸ משרד החינוך, **דוח תחקיר על פעילות המשרד במלחמת 'חרבות ברזל' – תקציר מנהלים**, יולי 2025.

וחומרים פדגוגיים וניהוליים לכל שכבות הגיל במטרה לחזק את מיומנויות ההוראה בשילוב כלים דיגיטליים, ליצור תשתית מערכתית בין כלל המינהלים, המחוזות והרשויות להטמעת הוראה דיגיטלית ולשפר את אפקטיביות הלמידה מרחוק בשגרה ובשעת חירום.¹⁹ כפי שצוין לעיל במבצע "שאגת הארי" מבוססות הנחיות משרד החינוך ללמידה מקוונת על תוכנית תהוד"ה, המענים והתכנים המוצעים במסגרתה. זאת באמצעות [אתר ייעודי לעובדי הוראה](#).

4.3 מחסור באמצעי קצה

אחת הסוגיות הקשורות במוכנות ללמידה מקוונת היא מחסור באמצעי קצה לצוותי הוראה ולתלמידים. סקר שערך מבקר המדינה ביוני 2024 ועסק בלמידה מרחוק בתקופת המלחמה מצא כי קרוב לשלושה רבעים (72%) מהמנהלים שענו על הסקר דיווחו כי לחלק מן התלמידים בבית ספרם חסרים חלק מן האמצעים והתנאים הנדרשים ללמידה ולהוראה מרחוק. 48% מן המנהלים דיווחו על חוסר באמצעים ובתנאים למורים. שיעור גבוה יותר של מנהלים שדיווחו על חוסר באמצעים לתלמידים ולמורים נמצאו בחברה הערבית והחרדית. פירוט הנתונים בתרשים הבא:

תרשים 2: שיעור המנהלים שציינו כי לחלק מהתלמידים והמורים בבית ספרם חסרים אמצעים ללמידה ולהוראה מרחוק, יוני 2024

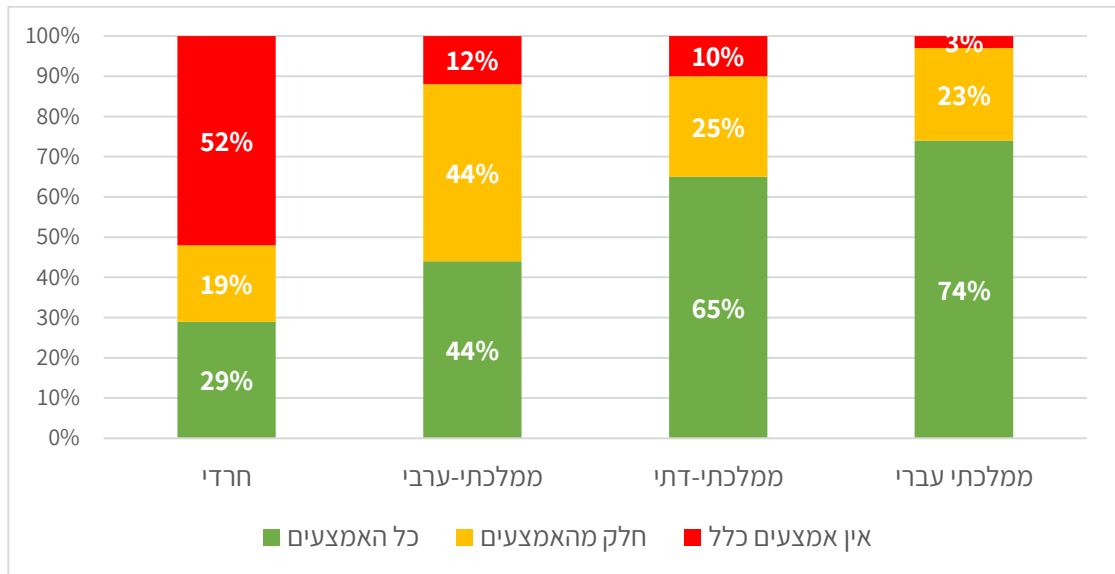

סקר שנערך בקרב הורים מצא כי **כשליש מן ההורים דיווחו כי לילדיהם לא היו כל האמצעים הדרושים ללמידה בשיעורים מקוונים**. גם בתחום זה יש פערים ניכרים בין קבוצות אוכלוסייה שונות, כפי שמפורט בתרשים.²⁰

¹⁹ הוועדה לענייני ביקורת המדינה, [ההתמודדות של גופי ממשל עם מצבי חירום, דוח מיוחד 2026 - היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דיון הוועדה, 19 בינואר 2026; ועדת החינוך, התרבות והספורט, [היערכות להפעלת מערכת החינוך בשעת חירום](#), דיון הוועדה, 25 בפברואר 2026.

²⁰ מבקר המדינה, [היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דוח מיוחד, ינואר 2026.

תרשים 3: תשובות ההורים על השאלה: האם לילדך יש אמצעים ללמידה בשיעורים מקוונים?, סקר מבקר המדינה, יוני 2024

מבקר המדינה מצוין בהקשר זה כי **בשנת הלימודים תשפ"ג העביר משרד החינוך את האחריות לרכישת ציוד התקשוב ואמצעי הקצה אל בתי הספר במסגרת התקצוב המוקצה להם באמצעות תכנית גפ"ן**. כתוצאה מכך אין בידי המשרד תמונה עדכנית של המחסור באמצעי קצה בבתי התלמידים והמורים והטיפול בעניין זה עבר לבתי הספר ולרשויות המקומיות. המבקר המליץ כי משרד החינוך ירכז את הנתונים על המחסור באמצעי קצה ויבחן אם העברת הטיפול בהצטיידות באמצעים ללמידה דיגיטלית לבתיה"ס ולרשויות המקומיות אמנם הביאה לצמצום המחסור או שלחלופין יש לשנות את מדיניותו בתחום זה, לכל הפחות לאוכלוסיות ספציפיות, ולפעול להשלמת המחסור.²¹

בדיוני ועדת החינוך של הכנסת בתקופת המלחמה דיווחו נציגי משרד החינוך כי חלוקת אמצעי קצה התמקדה ככלל בתלמידים מפונים. בכל הנוגע לכלל אוכלוסיית התלמידים הונחו בתי הספר לקיים ספריית השאלה לאמצעי קצה עבור תלמידים הנזקקים לכך.²² יחד עם זאת, על פי ממצאי סקר שערך ארגון "מנהיגים" בימים אלו בקרב כ-220 מנהלי בתי ספר, בכ-53% מבתי הספר דיווחו המנהלים כי ליותר מ-20% מהתלמידים אין מחשב ללמידה ברחוק ובכ-29% מבתי הספר למחצית מן התלמידים לפחות חסר מחשב ללמידה מרחוק. בקרב מנהלים בחינוך הערבי דיווחו כ-57% מן המנהלים כי חסר מחשב ליותר מן התלמידים.²³

²¹ מבקר המדינה, [היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דוח מיוחד, ינואר 2026.

²² הוועדה לענייני ביקורת המדינה, [ההתמודדות של גופי ממשל עם מצבי חירום](#), דוח מיוחד 2026 - היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב

[חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דיון הוועדה, 19 בינואר 2026.

²³ סקר ארגון מנהיגים בקרב מנהלי בתי ספר, נתקבל באמצעות גיל מושקוביץ, מנכ"ל ארגון מנהיגים, 10 במרץ 2026.

שינוי מתווה בחינות הבגרות

בשנות הלימודים תשפ"ד (2023/24) ותשפ"ה (2024/25) ערך משרד החינוך שינויים במתווה בחינות הבגרות והעניק הקלות בבחינות במספר מעגלי פגיעה. בשנת הלימודים תשפ"ד כלל מעגל הפגיעה הרחב ביותר את כלל התלמידים הנבחנים בבחינות הבגרות שהיו זכאים לתוספת זמן, מיקוד חומר הבחינה או הרחבת אפשרויות הבחירה בבחינות חיצוניות. מעגלים פנימיים יותר כללו תלמידים ביישובים שבהם התקיימה לחימה פעילה, תלמידים מפונים ותלמידי בתי ספר שספגו פגיעה קשה במיוחד בעוטף עזה.²⁴ בשנת הלימודים תשפ"ה נכללו במעגל הפגיעה הרחב ביותר תלמידים במחוזות הצפון וחיפה ובמעגלים פנימיים יותר תלמידים מפונים ותלמידי בתי ספר שנפגעו פגיעה קשה בעוטף עזה.²⁵ בשנת הלימודים תשפ"ו (2025/26) לא ניתנו עד כה הקלות בבחינות הבגרות.

בדוח מבקר המדינה מינואר 2026 בדק המבקר את מידת השפעתן של ההקלות שניתנו בשנת הלימודים תשפ"ד לנבחנים בבחינות הבגרות על הישגיהם בבחינות. ממצאי הבדיקה העלו שהציונים הסופיים הממוצעים במקצועות שנבדקו (לשון והבעה, אנגלית 5 יח"ל ומתמטיקה 4 ו-5 יח"ל) עלו בין 2023 ל-2024 בכל מעגלי הפגיעה. ככלל, ככל שההקלות היו גדולות יותר שיעור העלייה בציוני הנבחנים היה גדול יותר. על פי המבקר: "כדי שבמצבי חירום עתידיים משרד החינוך יגבש מדיניות הקלות מדויקת יותר, עליו להפיק את הלקחים ממדיניות ההקלות שנקט במלחמת חרבות ברזל - מדיניות שאומנם מנעה פגיעה של מצב החירום בציוני הנבחנים, אך ייתכן שהביאה להינף יתר בציוניהם, ובכך עלולה לפגוע במעמדן של בחינות הבגרות כמשקפות בין השאר את היכולת האקדמית של התלמידים."²⁶

4.4 למידה מקוונת באוכלוסיות ייחודיות - חינוך מיוחד, החברה הבדואית וחינוך חרדי

סוגיות נוספות שקשורות בלמידה מקוונת והועלו בדיוני ועדות הכנסת במהלך המלחמה קשורות בהתאמת הלמידה המקוונת ובנגישות שלה לאוכלוסיות ייחודיות - תלמידים בחברה הבדואית, תלמידים בחינוך החרדי ותלמידים זכאים לשירותי חינוך מיוחדים.²⁷

הלמידה מרחוק עבור **תלמידים בחינוך החרדי** מתבססת בחלקה הגדול על טלפונים ומרחבים קוליים. כפי שניתן לראות בנתוני מבקר המדינה שהוצגו לעיל, לשיעור גבוה של תלמידים וצוותי הוראה בחינוך החרדי חסרים אמצעי קצה ללמידה מרחוק בתקופת המלחמה. נוסף על כך, נכון לשנת הלימודים תשפ"ד, ב-63% מבתי הספר החרדיים לא מונה רכז תקשוב ו-37% בלבד

²⁴ משרד החינוך, [מתווה הבגרויות החדש לשנת הלימודים הנוכחית](#), הודעת דוברות, 30 באוקטובר 2023.

²⁵ משרד החינוך, [משרד החינוך מציג מתווה מיוחד לבחינות הבגרות בצל המלחמה](#), הודעת דוברות, 5 בנובמבר 2024.

²⁶ מבקר המדינה, [היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דוח מיוחד, ינואר 2026.

²⁷ ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, [אתגרי מערכת החינוך בצפון נוכח המצב הביטחוני](#), דיון הוועדה, 8 באוקטובר 2024; [מוכנות](#)

[משרד החינוך ללמידה מרחוק בצל המלחמה מול איראן](#), דיון הוועדה, 24 ביוני 2025. הוועדה לענייני ביקורת המדינה, [ההתמודדות של](#)

[גופי ממשל עם מצבי חירום, דוח מיוחד 2026 - היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דיון

הוועדה, 19 בינואר 2026.

מתוכם רכשו תוכנה לניהול פדגוגי המאפשרת מעקב אחר נוכחות והיעדרויות תלמידים בזמן אמת (בהשוואה ל-97% מבתי הספר שאינם שייכים למחוז החרדי, שרכשו תוכנה כזו).²⁸ בכל הנוגע **לתלמידים בחברה הבדואית בנגב** עמדו בדיוני ועדות הכנסת על מחסור באמצעי קצה ובתשתיות אינטרנט הנדרשות ללמידה מרחוק וכן על נגישות נמוכה למיגון.²⁹

משרד החינוך הציג בדיון ועדת החינוך בתקופת מלחמת 'עם כלביא' מענים מותאמים לתלמידים באוכלוסיות ייחודיות בחינוך החרדי ובחברה הבדואית בנגב. בהקשר לתלמידים חרדים דווח על פתיחת חדרים קוליים לבתי ספר, חלוקת טלפונים "כשרים", חיבור לאינטרנט "כשר", הרחבת היצע תכנים דיגיטליים מותאמים והוספת תכניות חינוכיות מותאמות במערכת גפ"ן והנגשת בית הספר הוירטואלי החרדי. בהקשר לתלמידים בדואים בנגב דווח על הכשרות ייעודיות לרכזי התקשוב וצוותי ההוראה בשפה הערבית, התאמת מרחבי למידה דיגיטליים לדוברי ערבית, מיפוי תשתיות תקשוב ואינטרנט בבתי הספר בחברה הבדואית וחלוקת מודמים סלולריים לתלמידים.³⁰ עם זאת, לא ברור אם צעדים אלה מספקים מענה מלא לפערים שהוצגו.

בדיוני ועדת החינוך ובפרסומים נוספים הועלו **צרכים וקשיים ייחודיים של תלמידים עם מוגבלויות** ובני משפחותיהם בתקופת המלחמה, מורכבות בפינוי תלמידים במסגרות חינוך מיוחד בעת אזעקה והיעדר התאמה של הלמידה המקוונת לאוכלוסיית התלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים, בהם תלמידים משולבים.³¹ סמוך לתחילת המלחמה, באוקטובר 2023, פרסם משרד החינוך מודלים ללמידה פיזית בחירום עבור תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים שאפשרו למידה פיזית לתלמידים בשעת חירום במספר מודלים בהתאם להגבלות פיקוד העורף.³² אך לא ידוע עד כמה הנחיות אלה מיושמות בפועל והן לא נזכרו בהנחיות משרד החינוך העדכניות שהוצגו לעיל. תכנית תהוד"ה שעליה מבוססת הלמידה המקוונת בחירום כוללת התייחסות נרחבת לחינוך המיוחד, לרבות תלמידים זכאים לשירותי חינוך מיוחדים המשולבים בחינוך הרגיל.³³

²⁸ מבקר המדינה, [היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דוח מיוחד, ינואר 2026.
²⁹ ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, [אתגרי מערכת החינוך בצפון נוכח המצב הביטחוני](#), דיון הוועדה, 8 באוקטובר 2024; [מוכנות משרד החינוך ללמידה מרחוק בצל המלחמה מול איראן](#), דיון הוועדה, 24 ביוני 2025. הוועדה לענייני ביקורת המדינה, [ההתמודדות של גופי ממשל עם מצבי חירום, דוח מיוחד 2026 - היערכות מערכת החינוך ללמידה במצב חירום והפעלתה במלחמת חרבות ברזל](#), דיון הוועדה, 19 בינואר 2026.

³⁰ משרד החינוך. מצגת לדיון בוועדת החינוך: מוכנות משרד החינוך למידה מרחוק בצל המלחמה מול איראן - "עם כלביא", 24 ביוני 2025
³¹ ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, [החינוך המיוחד במלחמת חרבות ברזל - סקירת משרד החינוך](#), דיון הוועדה, 18 באוקטובר 2023, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ילדים עם מוגבלות במלחמת 'חרבות ברזל', כתיבה: מריה רבינוביץ ואיתי וייסבלאי, 19 בנובמבר 2023; משרד המשפטים, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, [מענים לילדים וצעירים עם מוגבלות ומשפחותיהם במלחמת 'חרבות ברזל'](#), 2025.

³² משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, אגף א' חינוך מיוחד, [מודלים ללמידה פיזית בחירום - תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים](#), 17 באוקטובר 2023.

³³ משרד החינוך, פורטל עובדי הוראה, [תהוד"ה לצוותי חינוך - שגרת חירום](#), כניסה ב-9 במרץ 2026.